

Spis treści

Wstęp.....	9
------------	---

I. POJĘCIE POLITYKI oraz OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NAUKI o POLITYCE..... 11

1. **Etymologia terminu „polityka”**
  - A. Starożytny źródłosłów „polityki”
  - B. Termin „polityka” w języku polskim
  - C. Współczesne tendencje definiowania polityki
2. **Nauka o polityce – specyfika oraz miejsce wśród innych nauk**
  - A. Czym jest nauka i co różni ją od wiedzy i tzw. potocznej wiedzy?
  - B. Zakres przedmiotowy nauki o polityce
  - C. Miejsce wśród innych nauk
  - D. Funkcje nauki o polityce

II. METODYKA BADAŃ POLITOLOGICZNYCH..... 25

1. **Warunki powstania samodzielnej dyscypliny naukowej**
2. **Pojęcie metody, techniki i narzędzia nadawczego**
3. **Ogólnometodologiczne zasady poznania**
4. **Metody empiryczne**
5. **Metody badań teoretycznych**
  - A. Metoda analizy systemowej
  - B. Metoda decyzyjna
  - C. Metoda porównawcza
  - D. Metoda behawiorystyczna

III. PODSTAWOWE KATEGORIE NAUKI o POLITYCE..... 35

1. **Procesy polityczne**
2. **Działania polityczne**
3. **Stosunki polityczne**
4. **Potrzeby polityczne**
5. **Interesy polityczne**
6. **Cele polityczne**
7. **Podmiotowość polityczna**
8. **System polityczny**

1. Ideologia

- A. Pojęcie ideologii
- B. Relacje zachodzące między ideologią a polityką
- C. Funkcje ideologii

2. Ekonomia

3. Prawo

4. Moralność

5. Kultura polityczna

- A. Definicje kultury politycznej
- B. Typy kultury politycznej wg G. Almonda i S. Verby
- C. Determinanty kultury politycznej
- D. Kultura polityczna elit i mas
- E. Subkultura polityczna
- F. Socjalizacja polityczna
- G. Kultura polityczna a opinia publiczna

1. Definicje władzy – typologia

2. „Władanie” i „sprawowanie władzy”

3. Elementy definicji władzy

4. Elementy konstytutywne władzy politycznej

- A. Podział: rozkazodawca – adresat rozkazu
- B. Posłuch i zorganizowany aparat przymusu
- C. Legitymizacja władzy politycznej

1. Definiowanie państwa

2. Koncepcje genezy państwa

- A. Doktryny średniowieczne
- B. Doktryny nowożytne

3. Formy sprawowania władzy

- A. Poziomy podział władzy
- B. Pionowy podział władzy

4. Funkcje państwa

VII. PRZEGLĄD USTROJÓW PAŃSTWOWYCH..... 115

- 1. Demokracja**
  - A. Historia demokracji
  - B. Definiowanie demokracji
- 2. Autorytaryzm**
- 3. Totalitaryzm**

VIII. SYSTEM PRAWNY PAŃSTWA..... 131

- 1. Sposoby definiowania prawa**
- 2. Źródła prawa**
- 3. System prawa**
- 4. Norma prawna, przepis prawny, akt normatywny**
- 5. Gałęzie prawa**
- 6. Państwo prawa**

IX. SYSTEM PARTYJNY..... 141

- 1. Geneza partii politycznych**
- 2. Typy partii politycznych**
- 3. Funkcje partii politycznych**
- 4. Systemy partyjne**
- 5. Instytucjonalizacja partii**
- 6. Systemy wyborcze**
- 7. Polityczne konsekwencje systemów wyborczych**

Bibliografia..... 155

Wykaz schematów, tabel i ramek..... 157

Wstęp

Niniejsza publikacja stanowi skrypt akademicki, którego przedmiotem są podstawowe wiadomości z zakresu wiedzy o polityce, państwie i prawie. Został on napisany na bazie kilkuletniego doświadczenia dydaktycznego i adresowany jest głównie do studentów politologii.

Skrypt składa się z dziewięciu rozdziałów, z czego dwa pierwsze dotyczą kwestii metodologicznych, kolejne natomiast wybranych zagadnień z zakresu teorii polityki, państwa i prawoznawstwa.

Z uwagi na złożoność i obszerność materii, będącej przedmiotem niniejszego opracowania, autorzy jedynie sygnalizują kluczowe zagadnienia. Jednocześnie odsyłają do innych opracowań, w których Czytelnik znajdzie więcej informacji na dany temat.

Jako, że książka ma charakter materiału dydaktycznego i w założeniu powinna komunikować poszczególne elementy wiedzy naukowej o polityce, państwie i prawie, w sposób jak najbardziej zrozumiały i czytelny (a także atrakcyjny), autorzy będą wdzięczni za nadesłane uwagi dotyczące zarówno formy jak i treści skryptu.

Krzysztof Cebul – krzysztofcebul@wp.pl

Radosław Zenderowski – zenderowski@seznam.cz

Mgr Krzysztof Cebul – ur. w 1979 roku; absolwent kierunku politologii na Uniwersytecie Kard. Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, przygotowuje rozprawę doktorską pt. „Narodowy komunizm w Polsce Ludowej”. Mieszka w Warszawie.

Dr Radosław Zenderowski – ur. w 1974 roku w Cieszynie; adiunkt w Instytucie Politologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Autor, współautor lub redaktor książek: *Stosunki międzynarodowe. Vademecum* (autor, Wyd. Atla2 2006), *Stosunki międzynarodowe. Uczestnicy – ich miejsce i rola w systemie międzynarodowym* (autor, Wyd. UKSW 2004), *Europa Środkowa: wspólnota czy zbiorowość?* (redaktor, Wyd. Ossolineum 2004), *Europa drogą Kościola. Jan Paweł II o Europie i europejskości* (współautor, Wyd. Ossolineum 2003) oraz *Integracja europejska. Geneza – funkcjonowanie – perspektywy* (współautor, Wyd. UKSW 2002). Publikuje m.in. w: „Sprawach Międzynarodowych”, „Odrze”, „Społeczeństwie”, „Studiach Regionalnych i Lokalnych”, „The Polish Foreign Affairs Digest”, „Zarządzaniu i Edukacji”, „Politologii”, „Przeglądzie Zachodnim”, „Sprawach Narodowościowych”. W roku 2004 nagrodzony przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu Medalem Komisji Edukacji Narodowej za szczególne osiągnięcia w dziedzinie dydaktyki. Mieszka w Cieszynie. Żonaty. Szczęśliwy. (www.zenderowski.republika.pl).